



ת"פ 29892/07/16 - מדינת ישראל נגד ד פ

בית משפט השלום בטבריה

ת"פ 29892-07-16 מדינת ישראל נ' פ(עציר)
תיק חיצוני: 295300/2016

בפני	כבוד השופט יוסף סוהיל
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	ד פ (עציר)

החלטה

פתח דבר

1. יריעת המחלוקת בין הצדדים בתיק זה הינה אם יש להורות על זיכוי של נאשם אשר סובל מליקוי בכושרו השכלי, בהתבסס על חוות דעת הפסיכיאטר המחוזי מיום 4.8.2016, והמשלימה מיום 8.8.2016, הקובעת, כי אינו כשיר לעמוד לדין ואינו בר עונשין בעת ביצוע העבירה, או שמא יש להורות על הפסקת ההליכים כנגד הנאשם לצד הוצאת צו האשפוז לפי ס' 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991.

רקע וטענות הצדדים

2. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירת **תקיפה סתם**, לפי סעיף 379 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"). בהתאם לעובדות כתב האישום, בתאריך 10.7.2016 סמוך לשעה 15:00, בכיכר המרכזית ביבניאל בזמן שהמתינה המתלוננת להוריה, הגיע הנאשם אל המתלוננת, נצמד אל גופה החל לשיר באוזניה שירים, שאל אותה למה המשיח לא בא ליבניאל ותקף אותה שלא כדין וללא הסכמתה בכך שהכה אותה בבטנה. אם המתלוננת הגיעה למקום והנאשם עזב.

3. הנאשם הופנה לקבלת חוות דעת פסיכיאטרית לבחינת כשירותו לעמוד לדין. לאחר קבלת חווה"ד הראשונה מיום 4.8.2016, לפיה קבע הפסיכיאטר המחוזי, כי הנאשם אינו מבין משמעות העבירה, אינו מסוגל לשתף פעולה עם עו"ד, ואינו מסוגל לעמוד לדין. הוסיף המומחה, כי הנאשם לא היה מסוגל נוכח מצבו הנפשי להימנע מביצוע העבירה, ומשכך לאו בר עונשין הוא.

על-פי בקשת הסניגור הופנה הנאשם פעם נוספת לפסיכיאטר המחוזי לקבלת חוות דעת משלימה, בה



הוא נתבקש להתייחס למידת המסוכנות הנשקפת ממנו ולאפשרות איונה באמצעות טיפול תרופתי כפוי- מסודר חלף אשפוז כפוי. בתאריך 8.8.2016 התקבלה חווה"ד המשלימה, לפיה הפסיכיאטר המחוזי לא ראה מקום להורות על מסגרת טיפולית חלופית לנאשם בשל מצבו הנפשי הנוכחי.

4. על רקע חווה"ד שקבעה שקיימת אי כשירות מהותית ודיונית לעמוד לדין בשל מחלת נפש, טענה המאשימה, כי יש להפסיק את ההליכים מכוח סעיף 170 לחוק סדר דין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: **החסד"פ**), זאת לצד מתן צו אשפוז לפי ס' 15(א) לחוק לטיפול בחולי נפש.

לעומת זאת, לשיטת ב"כ הנאשם, יש לזכות את הנאשם מחמת הסייג של אי שפיות הדעת הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין, וזאת בעקבות רע"פ 2675/13 **מדינה ישראל נ' וחנן** (3.2.2015) (להלן: **"הלכת וחנן"**), ולהסתפק בצו טיפול מרפאתי כפוי.

הכרעה

5. כבר עתה, אציין כי לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים, הנני קובע כי יש לקבל בקשת המאשימה ולדחות טענות ההגנה.

6. סעיף 34 לחוק העונשין, שכותרתו "אי שפיות הדעת", מצוי בפרק ה'1 לחוק העונשין, העוסק ב"סייגים לאחריות פלילית", והוא קובע:

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש -
(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או
(2) להימנע מעשיית המעשה."

7. סעיף 170 לחסד"פ, כותרתו היא "נאשם שאינו מסוגל לעמוד בדין", ממוקם בפרק ה'לחסד"פ, שעניינו "הליכי המשפט", תחת סימן ה' העוסק ב"בירור האשמה", ובו נקבע:

"(א) קבע בית המשפט לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו - 1955, או לפי סעיף 19ב(1) לחוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט - 1969, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדין, יפסיק את ההליכים נגדו; אולם אם ביקש הסניגור לברר את אשמתו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ורשאי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו.
(ב) מצא בית המשפט בתום בירור האשמה, כי לא הוכח שהנאשם ביצע את



העבירה, או מצא שהנאשם אינו אשם - שלא מחמת היותו חולה נפש לאו-בר-
עונשין - יזכה את הנאשם; לא מצא בית המשפט לזכות את הנאשם, יפסיק את
ההליכים נגדו, ורשאי הוא להפסיקם גם לפני תום בירור האשמה.
(ג) החלטת בית המשפט לפי סעיף קטן (ב) ניתנת לערעור."

8. מתן צו להפסקת הליכים לפי סעיף 170 לחסד"פ אינו סותם את הגולל על ההליך המשפטי, אשר אפשר
ויתחדש על פי הוראת סעיף 21 לחוק לטיפול בחולי נפש לכשישתפר מצבו הנפשי של הנאשם, כך שניתן יהיה
להעמידו לדין. משמע, צו לאשפוז הנאשם לפי סעיף 15(א) לחוק לטיפול בחולי נפש מהווה צו זמני.

לעומת זאת, זיכוי הנאשם על פי הסייג שבסעיף 34 לחוק העונשין ומתן צו לפי סעיף 15(ב) לחוק לטיפול
בחולי נפש מהווה סוף פסוק, הן מבחינת ההליך המשפטי והן מבחינת הצו לאשפוז וטיפול בנאשם.

9. בפסיקת בית המשפט העליון נקבע ע"י כב' השופט יצחק עמית בבע"פ 9078/09 פלוני נ' מדינת ישראל
(14.2.12):

"הגיונם של דברים, שכאשר נאשם לא מסוגל לעמוד לדין, ההליך כנגדו מופסק וממילא לא
מתאפשר לבית המשפט לקבוע כי לא היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה. ודוק: בית המשפט
הוא הקובע אם נאשם היה אחראי למעשיו, ולכן, לא סגי בחוות דעת פסיכיאטרית הקובעת כי
הנאשם לא היה אחראי למעשיו, כמו במקרה שבפנינו. חוות דעת פסיכיאטרית לגבי מצבו הנפשי של
הנאשם בעת ביצוע העבירה היא אך ראייה אחת, מני מספר ראיות המובאות בפני בית המשפט לצורך
קביעת אחריותו הפלילית של הנאשם בעת ביצוע העבירה. הן ההגנה והן התביעה רשאיות לחקור את
נותן חוות הדעת ולנסות לקעקע את ממצאיה, אך חוות הדעת אינה ראייה קונקלוסיבית שאין בלתה.
הפוסק האחרון בשאלות העובדתיות-משפטיות הוא בית המשפט, ועליו לקבוע אם הנאשם עומד
בתנאי הפטור של סעיף 34 לחוק העונשין, באשר הגדרת אי השפיות היא משפטית ולא רפואית,
ומחלת נפש במובן הרפואי-פסיכיאטרי של המילה, אינה בהכרח מחלת נפש המקימה סייג לאחריות
הפלילית. לכן, ההכרעה בשאלה אם הנאשם נושא באחריות פלילית אם לאו מסורה היא לבית
המשפט ולא לאנשי בריאות-הנפש.

לכן, במצב הדברים הרגיל, כאשר ההליך נפסק בעקבות אי מסוגלותו של הנאשם לעמוד לדין,
ממילא לא מתבררת השאלה אם הנאשם פטור מאחריות פלילית בשל מצבו הנפשי בעת ביצוע
העבירה. שאלה זו יכול ותתברר אם וכאשר יחודש ההליך כנגד הנאשם, לאחר שמצבו ישתפר והוא
יהיה מסוגל לעמוד לדין.

זאת, באשר בהיעדר כשירות דיונית של הנאשם לעמוד לדין, לא יהא זה צודק ולא יהא זה יעיל לנהל
הליך פלילי כנגד מי שאינו מסוגל להבין את מהותו של ההליך"

ההגיון מאחורי בחירה בדרך של הפסקת ההליכים כנגד הנאשם ואי קביעה שעומדת לנאשם הגנה מהותית
של אי שפיות הדעת, טמון בהעדר יכולת לברר את סוגיית אי-הכשירות המהותית, במקרה שבו הנאשם אינו



כשיר דיונית לניהול ההליך.

10. בפסיקת בית המשפט העליון ובבתי המשפט המחוזיים נקבע, כי במקרה שבו נאשם אינו כשיר דיונית לעמוד לדין ואינו כשיר מהותית בשל מחלת נפש, יש להפסיק את ההליכים נגדו, ולא לזכות את הנאשם, וכי אין להחיל את הלכת וחנן על מקרים מסוג זה.

בענין זה הנני תמים דעים, עם כל הכבוד, עם עמדת כב' השופטת אורית וינשטיין בת"פ (מחוזי חיפה) 11950-05-15 **מדינת ישראל נ' א.פ.** (18.6.2016) אליו הפנתה ב"כ המאשימה (ראו: שם האסמכתאות והניתוח המקיף לסוגייה זו).

"אין, לטעמי, כל סתירה בין הלכת וחנן לבין הלכת פלוני, כפי שצוטטה לעיל והלכת פלוני נותרה שרירה וקיימת גם לאחר הלכת וחנן. זאת, מאחר וקיים פער עובדתי משמעותי בין שתי ההלכות - הן באשר לעניין הכשירות הדיונית (שלא הוברר ולא נקבע בעניין וחנן) והן באשר ליכולת לברר עובדתית כי הנאשם עשה את מעשה העבירה (כאשר בעניין וחנן היתה קביעה עובדתית שכזו כי עשה את מעשה העבירה עוד טרם שנקבע כי וחנן אינו כשיר מהותית), אשר הוביל לקביעות שנקבעו בכל אחת מהן.

במצב הדברים המצוי בפני, אשר הוא זה המתקיים על פי רוב, כאשר מדובר בנאשם שבתחילת ההליך המשפטי בעניינו מוגשת חוות דעת פסיכיאטרית, לפיה הוא אינו כשיר לעמוד לדין, גם אם ישנה קביעה בחוות הדעת הפסיכיאטרית לעניין אי כשירותו המהותית - יוצרת הוראת סעיף 170 לחסד"פ מעין "מחסום", מפני מעבר והגעה להוראת סעיף 34 לחוק העונשין".

(ראו גם: ע"פ (מחוזי נצרת) 14567-05-15 **מדינת ישראל נ' פרץ** (2.2.2016)).

11. בהקשר זה, יפים הדברים שנאמרו בע"פ (מחוזי מרכז-לוד) 20663-04-15 **מדינת ישראל נ' ש.ל.** (18.10.15):

"לדעתנו, קיים מחסום משפטי ברור בהוראות הדין המונע מתן אישור להסכמות כאלה, שתוצאתן זיכוי מחמת אי שפיות. ואכן, עיון בסעיף 170 לחסד"פ מעלה באופן חד משמעי וברור כי אין לאשר "הסכמה" מעין זו, בין אם הסכמת המאשימה ובין אם הסכמת הנאשם באמצעות בא כוחו אלא בנסיבות חריגות ויוצאות דופן. הכלל הקבוע בסעיף 170 לחסד"פ הוא כי מקום שבו קבע בית המשפט כי נאשם אינו מסוגל לעמוד לדין (דהיינו אי כשירות דיונית) - יופסקו ההליכים נגדו. עוד נקבע באותו סעיף כי נתונה בידי הסניגור הזכות לבקש את בירור אשמתו של הנאשם.

אלא - וזה העיקר - גם אם ביקש הסניגור שלא להפסיק את ההליכים ולברר את אשמת הנאשם, בית המשפט אינו רשאי לזכות את הנאשם אלא בשל כך שמצא כי הנאשם לא ביצע את העבירה או שאינו אשם, אך לא מחמת היותו חולה נפש".

12. לעניינו, הצדדים ובפרט הנאשם, אינם חולקים על קביעות ומסקנות הפסיכיאטר המחוזי כפי שבאו בחוות הדעת, וחוות הדעת המשלימה, הן באשר לאי כשירותו לעמוד לדין, והן באשר לאי התאמתו למסגרת טיפולית חלופית.



משכך, ומשלא ניתן לברר אשמתו של הנאשם לגופה, בשל המחסום הדיוני שקם עוד בתחילת ההליך, לא ניתן, מן הסתם, לזכותו.

13. כידוע, כאשר בית המשפט מוצא שהנאשם לא מסוגל לעמוד לדין מחמת היותו חולה, הוא רשאי לצוות על אשפוז או על טיפול מרפאתי (סעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991). באופן דומה רשאי בית המשפט לצוות על אשפוזו של נאשם המסוגל לעמוד לדין אך לא היה כשיר בעת ביצוע העבירה, כל עוד הוא חולה (סעיף 15(ב) לחוק לטיפול בחולי נפש).

14. לשם השלמת התמונה אציין, כי ביום 21.12.2014 נחקק תיקון מספר 8 לחוק לטיפול בחולי נפש, שתוקפו מיום 21.6.2015. התיקון קובע, כי אשפוז נאשם אשר אין ביכולתו לעמוד לדין יעשה רק במידה ויש ראיות לכאורה לכך שעשה את מעשה העבירה בו הואשם.

15. סעיף 15 (ד1)(1) לחוק לטיפול בחולי הנפש מעגן סמכותו של בית המשפט להורות על תקופת צו האשפוז כנגד הנאשם:

"(ד1) (1) בית משפט לא יקבע בצו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) את תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי, ואולם יורה בצו על תקופת האשפוז או הטיפול המרפאתי המרבית לפי הוראות פסקאות (2) ו-(3) (להלן - תקופת האשפוז או הטיפול המרבית);

(2) תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תהיה תקופת המאסר המרבית; לעניין זה, "תקופת המאסר המרבית" -

(א) תקופת המאסר הקבועה בחוק לעבירה כאמור בסעיף קטן (א1) או (ב), לפי העניין, ואם הועמד הנאשם לדין לפני בית משפט שלום לפי סעיף 51(א)(1) (ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 - שבע שנים;

(ב) היו כמה עבירות כאמור בפסקת משנה (א) - תקופת המאסר הארוכה ביותר מבין תקופות המאסר הקבועות בחוק לאותן עבירות;

(ג) היתה עבירה כאמור בפסקאות משנה (א) או (ב), עבירה שדינה מאסר עולם חובה - 25 שנים;

(א2) על אף האמור בפסקה (2)(א) ו-(ב), שוכנע בית המשפט כי מעשה העבירה בוצע בנסיבות מקילות במיוחד, רשאי הוא, במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות בצו כי תקופת האשפוז או הטיפול המרבית תהיה קצרה מתקופת המאסר המרבית" (ההדגשות שלי ס.י.).



16. כאמור, תקופת האשפוז המרבית הינה הרף העליון בלבד, זוהי התקופה החוקית המרבית בה ניתן להחזיק את החולה באשפוז או בטיפול מרפאתי כפוי. אין בכך לגרוע מסמכותה של הוועדה הפסיכיאטרית ע"פ סעיף 28 לחוק טיפול בחולי נפש, לרבות, קיצור תקופת האשפוז, שחרור המטופל ולהורות על המשך טיפול מרפאתי.

מלשון סעיף 28 לחוק לטיפול בחולי נפש, ניתן ללמוד על השיקולים אשר תשקול הוועדה הפסיכיאטרית בעת מתן החלטתה בעניין אשפוזו של הנאשם.

סעיף 28 לחוק טיפול בחולי נפש:

דין

"28. (א) חולה המאושפז על פי צו בית משפט או הנמצא בטיפול מרפאתי על פי צו כאמור, תדון הוועדה הפסיכיאטרית בענינו לפחות אחת לששה חדשים, וכן רשאית היא לדון בענינו בכל עת אם ביקש זאת החולה או המנהל.

(תיקון מ

(ב) בדיון כאמור בסעיף קטן (א) מוסמכת הוועדה לאשר לחולה חופשות, בתוך תקופת הצו, בתנאים שתקבע או לשחררו ללא תנאי או להורות שיקבל טיפול מרפאתי; דינה של החלטת הוועדה להורות על קבלת טיפול מרפאתי, כדין צו בית משפט לטיפול מרפאתי.

)

(ב1) הוועדה תחליט על שחרורו של חולה אם מצאה כי אין עוד הצדקה להמשך אשפוזו נוכח מצבו הנפשי ונוכח מידת המסוכנות הנשקפת ממנו, בשים לב למצבו הנפשי.

(תיקון

(ב2) בדיון לפי סעיף זה תשקול הוועדה בין השאר את השיקולים האלה: **סיכויי שיקומו של החולה והתנאים לשיקום, ובכלל זה הטיפול הדרוש לשיקומו והסכות (פרוגנוזה) לגביו, נסיבות העבירה שבשלה ניתן צו האשפוז או הטיפול המרפאתי, עברו הפלילי של החולה ומשך הזמן שחלף מאז תחילת האשפוז או הטיפול המרפאתי.**

17. במקרה זה, מצאתי שאכן יש ראיות לכאורה המבססות את העבירה המיוחסת לנאשם בכתב האישום.

אי לכך, ובהתחשב בנסיבות העבירה, ובעברו הפסיכיאטרי של הנאשם וגילה של המתלוננת שהינה קטינה ילידת שנת 2008, ונוכח עמדת הפסיכיאטר המחוזי שאין בשלב זה להורות על מסגרת טיפולית חלופית לנאשם, הגעתי לכלל מסקנה, כי יש לדחות טענות ההגנה לפיהן יש להפנות הנאשם לצו טיפולי מרפאתי או כפוי.

סוף דבר



18. לאור המקובץ לעיל, הנני דוחה בקשת הנאשם להורות על זיכוי לפי הוראת סעיף 34ח לחוק העונשין. לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי

כן מורה על הפסקת הליכים המשפטים כנגד הנאשם, ונותן בזאת צו **אשפוז לתקופה המקסימאלית של שנתיים הקבועה בחוק לעבירה המיוחסת לנאשם בכתב האישום.**

ניתנה היום, י"ב אב תשע"ו, 16 אוגוסט 2016, בהעדר הצדדים.